

SZOCIALISTA HAGYOMÁNYAINK
NYOMÁBAN

Kommunista rölapok bibliográfiája 1919—1944. 2. köt. Összeáll. Gábor Imréné (Párttörténeti Intézet 1965); *A csehszlovákiai magyar nyelvű szocialista sajtó irodalmi bibliográfiája (1929—1938).* Összeáll. és bev. Botka Ferenc (Akadémiai Kiadó 1966.)

Két új bibliográfia ébreszti reményünket, hogy lassacskán talán eltűnnek könyvészetünk fehér foltjai. Alig járt ösvényen vezetnek, s a kutatót termékeny, de mindaddig kiderítetlen területre, az ellenforradalmi korszakba kalauzolják. A rölap nem az örökkévalóságának készül, aktualitása, kis terjedelme elkallódásra készíti, s különösen, ha megőrzése áldozatoságot követel. Elismerés illeti tehát a Párttörténeti Intézet munkatársait, akik gondos szakszerűséggel egybegyűjtötték az 1300 eddig feltáratlan dokumentumot. A kiadvány sajtó-, művészet- és irodalomtörténeti meg történelmi tanulságairól tanulmányokat lehetne írni, az a forróság azonban, mely az illegális és félillegális mozgalmakban küzdő baloldali erőket a fehérterror korszakában fűtötte, futó átlapozás közben is megcsap bennünket. A fiatalokúak munkakörülményei, a „BESZKÁRT” kiadványoltjainak” követelése, válaszfalak, kilakoltatás, május elsejei tüntetés Szegeden, kínai—japán háború, „peyeri árulások”, az asztalosok sztrájkja, „Magyarok! üzzük ki a bukkot náciakat...”: ez a felszabadulás előtti kommunista élet és a mű tartalma.

Botka Ferenc munkájának is az szemebetűnő értéke, hogy olyan anyagot hoz felszínre, mely eddig elkerülte figyelmünket. Mit mondjunk többet, mint hogy Ady neve alatt pl. 200 olyan tételt találunk, melyet Gulyás Pál Ady-bibliográfiája nem ismer? Korai szocialista irodalmunk tekintélyes része határainkon kívülre — egy időben főleg Csehszlovákiába — szorult, s Komját Aladár, Gábor Andor, Fábry Zoltán, Karikás Frigyes, Hidas Antal, Sarló Sándor, Zalka Máté, Révai József, Madarász Emil többé-kevésbé elfelejtett írásait számtalan helyre töredékesen szétkallódott hírlapokból kell összehúvárdokunk. Most egybegyűjtve kapjuk mindazt, aminek létezéséről csak sejtéseink voltak. Örömmel találkozunk a szegediekkel (Tömör-

kény, Móra, Juhász mellett Erdei Ferenc, Ortutay Gyula stb.), kiknek neve részben a Szegedi Fiatalok és a Sarló kapcsolata révén került ide. A töretlen út roppant nehézségeket állít a szerző elé, teljességet nem követelhetünk; mégis szóvá kell tennünk, hogy kár volt a feldolgozásból kihagyni néhány érdekes orgánomot. Főleg a Sarló lapja, a *Vetés* (1928—1929) meg az emigránsok Barta Lajos közreműködésével szerkesztett folyóirata, a pozsonyi *Tűz* (1921—1923) hiányát érezzük indokolatlannak.

KULCSÁR PÉTER

KÖNYVEK A KÖNYVEKRŐL

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR
TÖRTÉNELMI ÉS TERMÉSZETTUDOMÁNYOS
BIBLIOGRÁFIAI KIADVÁNYAI

Az előző számban közölt irodalmi tárgyú bibliográfiák után a történelmi érdeklődésű olvasók figyelmét szeretnénk felhívni *A világtörténelem regényekben* c. sorozatra, amelynek I. kötete az *Ókor* (Flórián László, Ecsedy Andorné, 1965), II. a *Középkor* (Ecsedy Andorné és Gáliczky Éva, 1959) válogatást ad a magyar- és világirodalom remekeiből. A művek országonkénti tagolása megkönnyíti a tájékozódást, a művekről adott ismertetések pedig utalnak a művek beállítottságára, hitelt érdemlő voltára, a könyvek irodalmi értékére. A középkor regényekben való bemutatásának kiegészítése *A középkor világa* című tájékoztató (Ecsedy Andorné és Gáliczky Éva, 1965). A könyv az utóbbi években kiadott történelmi összefoglalásokról és középkori szerzők fordításaiban megjelent művekről, krónikákról, széphistóriákról tájékoztat és a felfedezésekről szóló néhány mű ismertetésével zárja le az anyagot. A szép kiadványt korabeli metszetekről készült illusztrációk egészítik ki. A függelék utal az irodalomtörténeti feldolgozásokra, a korszakkal foglalkozó képzőművészeti kiadványokra és közli *A középkor regényekben* c. kötet kiegészítéseként az 1959 óta kiadott regények jegyzékét.

A magyar történet forrásairól és a történelmi feldolgozásokról ad összefoglalást Tóbiás Áron (*Száz könyv a magyar történelemről*, 1965). A szép szemelvényekkel fűszerezett ismertetések felkel-
tlik az olvasó érdeklődését, de a szak-
társak igényeire gondolva, lehetett volna terjedelmesebb is a bibliográfia.

Szólni kell még a legújabbkori történetre vonatkozó bibliográfiákról. Részletes-